

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА**

II МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Декан II медичного факультету
Олександр КОЗЛОВ**

ПРОГРАМА

**циклу вторинної лікарської спеціалізації
за спеціальністю «Хірургія»**

(для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, медико-лабораторного, медико-психологічного профілю)

Програма циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Хірургія» для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, медико-лабораторного, медико-психологічного профілю. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.
22 червня 2026 року. – 27 стор.

Керівник програми:

ПАНОВ Станіслав Ігорович, доктор філософії з медицини, доцент, завідувач кафедри фундаментальної медичної підготовки II медичного факультету.

Розробники програми:

ПАНОВ Станіслав Ігорович, доктор філософії з медицини, доцент, завідувач кафедри фундаментальної медичної підготовки II медичного факультету;

ОКЛЕЙ Денис Вікторович, доктор медичних наук, професор, професор ЗВО кафедри фундаментальної медичної підготовки II медичного факультету;

КОЛЕСНИЧЕНКО Віра Анатоліївна, доктор медичних наук, професор, професор ЗВО кафедри фундаментальної медичної підготовки II медичного факультету;

Програму циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Хірургія» для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, медико-лабораторного, медико-психологічного профілю, розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії II медичного факультету, протокол № 11 від 15.06.2026 р.

Програму циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Хірургія» для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, медико-лабораторного, медико-психологічного профілю, розглянуто та затверджено на засіданні Вченої ради II медичного факультету, протокол № 12 від 17.06.2026 р.

Програму циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Хірургія» для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, медико-лабораторного, медико-психологічного профілю, розглянуто та затверджено на засіданні Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, протокол № ... від 26.06.2026 р.

Термін дії програми циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Хірургія» для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, медико-лабораторного, медико-психологічного профілю, – **5 років** з моменту затвердження Вченою радою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

ПЕРЕДМОВА

Безперервний професійний розвиток працівників сфери охорони здоров'я (далі – **безперервний професійний розвиток, БПР**) – безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей працівників сфери охорони здоров'я, що дає їм змогу підтримувати або підвищувати рівень професійної діяльності відповідно до потреб сфери охорони здоров'я.

Працівники сфери охорони здоров'я зобов'язані здійснювати БПР після:

- ✓ отримання документа про вищу освіту за спеціальностями 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 224 «Технології медичної діагностики та лікування», 225 «Медична психологія», 228 «Педіатрія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та сертифікату лікаря-спеціаліста;
- ✓ отримання документу про вищу освіту за спеціальностями 223 «Медсестринство», 224 «Технології медичної діагностики та лікування», 227 «Терапія та реабілітація», 229 «Громадське здоров'я» галузі знань 22 «Охорона здоров'я»;
- ✓ отримання документу про вищу освіту за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та сертифікату фармацевта / провізора-спеціаліста;
- ✓ отримання документа про вищу освіту, проходження післядипломної спеціалізації та отримання сертифікату спеціаліста за спеціальностями згідно з номенклатурою спеціальностей, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України (далі – МОЗ);
- ✓ отримання документу про вищу освіту за спеціальностями згідно з номенклатурою спеціальностей, затвердженою МОЗ;
- ✓ отримання документа про фахову передвищу освіту за спеціальностями 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 223 «Медсестринство», 224 «Технології медичної діагностики та лікування», 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Провайдером заходів БПР є **Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна** (далі – Університет), а безпосередню координацію роботи у сфері післядипломної медичної освіти та БПР працівників сфери охорони здоров'я на II медичному факультеті здійснює **Центр післядипломної медичної освіти** (далі – ЦПМО), який керується у своїй діяльності наступними **нормативно-правовими актами**:

- ✓ [Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я](#), затверджене постановою Кабінету міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я» від 14.07.2021 р. № 725;
- ✓ [Порядок проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650;
- ✓ [Перелік циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними \(провізорськими\) спеціальностями](#), затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» від 25.07.2023 р. № 1347;
- ✓ [Перелік циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою](#), затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.01.2024 р. № 112;
- ✓ [Порядком проведення атестації лікарів](#), затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.08.2021 р. № 1752 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.10.2021 р. за № 1338/36960;

- ✓ [Технічного регламенту роботи системи](#), затвердженого наказом Державної організації «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при Міністерстві охорони здоров'я України» від 08.06.2022 р. № 01-03/14 та погодженого листом Міністерства охорони здоров'я України від 07.06.2022 р. № 22-04/12786/2-22;
- ✓ [Випуску 78 «Охорона здоров'я» Довідника кваліфікаційних характеристик професій](#), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2002 р. № 117, та вимог [професійних стандартів](#) працівників сфери охорони здоров'я (за наявності);
- ✓ низкою інших нормативно-правових документів ([Закон України про освіту](#); [Закон України про вищу освіту](#); [Закон України про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення](#); [Основи законодавства України про охорону здоров'я](#); [Закон України про систему громадського здоров'я](#); Порядок підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу, затверджений [постановою Кабінету міністрів України від 21.11.2012 р. № 1115](#); Положення про навчально-тренувальний відділ (центр) підготовки з надання медичної допомоги в екстремальних ситуаціях, затверджене [наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.03.2009 р. № 132](#); Стратегія людського розвитку, затверджена [Указом Президента України від 02.06.2021 р. № 225/2021](#) тощо);
- ✓ План освітніх заходів у сфері післядипломної медичної освіти та безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я, Статут, Положення про організацію освітнього процесу, Перелік платних освітніх та інших послуг, Стратегія розвитку, Правила внутрішнього розпорядку та інших регламентуючих документів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Цикли вторинної лікарської спеціалізації / стажування проводяться з метою присвоєння / підтвердження звання лікаря-спеціаліста за результатами атестації слухачів освітнього заходу на визначення рівня знань та практичних навичок. **Присвоєння звання лікаря-спеціаліста** відповідної лікарської спеціальності проводиться слухачу циклу спеціалізації, який вперше отримує цю спеціальність. **Підтвердження звання лікаря-спеціаліста** проводиться для лікарів, які вже мають цю лікарську спеціальність, але не працювали за нею більше 3-х років поспіль або з перервами. Цикли вторинної лікарської спеціалізації проводяться для відновлення права на професійну діяльність працівників сфери охорони здоров'я, які **своєчасно не пройшли атестацію або яким відмовлено в атестації** на присвоєння чи підтвердження професійної кваліфікації / рівня професійної кваліфікації за відповідною спеціальністю.

Лікарі, які своєчасно не пройшли атестацію на кваліфікаційну категорію, або яким відмовлено в атестації на присвоєння або підтвердження кваліфікаційної категорії, не можуть займатися лікарською діяльністю за цією спеціальністю без попереднього проходження **стажування**. Процедури направлення, зарахування, навчання та атестації лікарів, які проходять стажування, регламентовано Порядком проведення атестації лікарів, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.08.2021 р. № 1752 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.10.2021 р. за № 1338/36960.

Зарахування на цикли вторинної лікарської спеціалізації та стажування проводиться наказом по університету на підставі заяви особи, яка бажає навчатися на циклі спеціалізації / стажуванні. До зарахування особи, які бажають зарахуватися на цикл, мають надати повний перелік документів, укласти договір про надання платної освітньої послуги, заповнити **електронну особову картку слухача** (створюється фахівцями Центру на платформі Google), яка містить наступні дані:

- ✓ назва циклу;
- ✓ прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), дату народження слухача;
- ✓ найменування закладу вищої освіти, рік його закінчення, спеціальність;

- ✓ відомості про диплом, дата та номер диплому, дата видачі;
- ✓ посада та місце працевлаштування, населений пункт, область;
- ✓ науковий ступінь, вчене звання (за наявності).

Тривалість циклів вторинної лікарської спеціалізації регламентується [Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними \(провізорськими\) спеціальностями](#), затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.07.2023 р. № 1347. Для вступників на цикли вторинної лікарської спеціалізації, яким заплановано присвоєння звання лікаря-спеціаліста, для деяких циклів спеціалізації діють обмеження у розрізі наявної на час зарахування лікарської спеціальності, а для кожного циклу вторинної лікарської спеціалізації вище згаданим наказом регламентований можливий **контингент вступників**. **Тривалість стажування** встановлюється рішенням комісії з тестування, яке проводиться не пізніше ніж за 14 днів до початку стажування, при закладі вищої освіти та становить від 1 до 6 місяців.

Навчання на циклах вторинної лікарської спеціалізації / стажування проводиться **в очній, дистанційній та/або змішаній формі** за умови забезпечення опанування слухачами повного переліку теоретичних знань та практичних навичок, передбачених сертифікатною освітньою програмою, та передбачає теоретичну підготовку та відпрацювання практичних навичок.

Атестацію на визначення рівня знань та практичних навичок проводить **атестаційна комісія** у складі з трьох досвідчених науково-педагогічних працівників відповідної Каразінської школи післядипломної медичної освіти. **Склад комісії** затверджується на початку циклу наказом по університету. За результатами атестації лікар отримує **сертифікат**, форма якого затверджена додатком 2 до [Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650.

За проходження циклів спеціалізації / стажування слухачам **нараховується 30 балів БПР за 1 місяць** навчання, але не більше мінімальної кількості балів, яка має бути підтверджена за річний період.

Не менше ніж за 5 днів до засідання атестаційної комісії слухач циклу вторинної лікарської спеціалізації / стажування подає комісії **наступні документи**:

- ✓ заява;
- ✓ атестаційний листок за формою, встановленою додатком 3 до [Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650;
- ✓ копії диплому, сертифікату (-ів) лікаря-спеціаліста, свідоцтва (-в) про присвоєння кваліфікаційної категорії.

Рішенням атестаційної комісії у разі достатнього рівню володіння теоретичними знаннями та практичними навичками за спеціальністю циклу / стажування лікарю **присвоюється або підтверджується** звання лікаря-спеціаліста. У разі недостатнього рівню підготовки, наявності такого рівню володіння сучасними методами профілактики, діагностики, лікування і реабілітації, що може призвести до погіршення стану пацієнта або його смерті, рішенням комісії лікарю **відмовляють у присвоєнні / підтвердженні** звання лікаря-спеціаліста (в такому разі у відповідь на запит лікар отримує довідку про те, що прослухав цикл спеціалізації / стажування, але не був атестований). **Протокол атестації** затверджується наказом по університету в 10-денний термін.

Цикли спеціалізації для професіоналів у галузі охорони здоров'я та для професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я, проводяться з метою **присвоєння або підтвердження звання спеціаліста.** Процедура провадження циклів регламентується [Порядком проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650, а перелік спеціальностей професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в сфері охорони здоров'я, тривалість циклів спеціалізації та вимоги до контингенту слухачів встановлюються [Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою](#), затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.01.2024 р. № 112.

Зарахування на цикли спеціалізації / стажування проводиться наказом по університету. До зарахування **особи, які бажають зарахуватися на цикл / стажування, мають надати** повний перелік документів, укласти договір про надання платної освітньої послуги, заповнити **електронну особову картку слухача** (створюється фахівцями Центру на платформі Google), яка містить наступні дані:

- ✓ назва циклу;
- ✓ прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), дату народження слухача;
- ✓ найменування закладу вищої освіти, рік його закінчення, спеціальність;
- ✓ відомості про диплом, дата та номер диплому, дата видачі;
- ✓ посада та місце працевлаштування, населений пункт, область;
- ✓ науковий ступінь, вчене звання (за наявності).

Навчання на циклах спеціалізації / стажуванні проводиться **в очній, дистанційній та/або змішаній формі** за умови забезпечення опанування слухачами повного переліку теоретичних знань та практичних навичок, передбачених програмою циклу / стажування, та передбачає теоретичну підготовку та відпрацювання практичних навичок.

Атестацію на визначення рівня знань та практичних навичок проводить **атестаційна комісія** у складі з трьох досвідчених науково-педагогічних працівників відповідної Каразінської школи післядипломної медичної освіти. **Склад комісії** затверджується на початку циклу / стажування наказом по університету. За результатами атестації слухач отримує **сертифікат**, форма якого затверджена додатком 2 до [Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650.

За проходження циклів спеціалізації / стажування слухачам **нараховується 30 балів БПР за 1 місяць** навчання, але не більше мінімальної кількості балів, яка має бути підтверджена за річний період.

Не менше ніж за 5 днів до засідання атестаційної комісії слухач циклу спеціалізації / стажування подає комісії **наступні документи**:

- ✓ заява;
- ✓ атестаційний листок за формою, встановленою додатком 3 до [Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я](#), затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 р. № 650;
- ✓ копія диплому.

Рішенням атестаційної комісії у разі достатнього рівню володіння теоретичними знаннями та практичними навичками за спеціальністю циклу / стажування слухачу **присвоюється або підтверджується** звання спеціаліста. У разі недостатнього рівню

підготовки, рішенням комісії лікарю **відмовляють у присвоєнні / підтвердженні** звання спеціаліста (в такому разі у відповідь на запит слухач отримує довідку про те, що прослухав цикл спеціалізації / стажування, але не був атестований). **Протокол атестації** затверджується наказом по університету в 10-денний термін.

Програми циклів спеціалізації / стажування повинні відповідати принципам доказової медицини, галузевим стандартам у сфері охорони здоров'я та вимогам до кваліфікаційних характеристик працівників охорони здоров'я. Програма включає:

- ✓ опис цільової аудиторії;
- ✓ мету заходу;
- ✓ перелік компетентностей, що набуваються або вдосконалюються;
- ✓ опис структури заходу та загальний обсяг навчального навантаження;
- ✓ форми і методи організації та проведення заходу;
- ✓ матеріально-технічне забезпечення заходу;
- ✓ форми підсумкового контролю.

Програми розробляються кафедрами ІІ медичного факультету та/або Каразінськими школами післядипломної освіти та затверджуються на період дії програми у встановленому порядку.

Обсяг навчальної роботи для циклів спеціалізації встановлюється із розрахунку 6 академічних годин на день аудиторної роботи (66,7%) та 3 академічних години на день самостійної роботи (33,3%), що при 5-денному навчальному тижні складає (5 днів на тиждень по 6 годин – 30 годин; 4 тижні в місяці по 30 годин – 120 годин на місяць):

Тривалість заходу	Академічні години			Кількість кредитів ECTS
	Аудиторні	Самостійна робота	Загалом	
1 місяць	120	60	180	6,0
2 місяці	240	120	360	12,0
3 місяці	360	180	540	18,0
4 місяці	480	240	720	24,0
5 місяців	600	300	900	30,0
6 місяців	720	360	1080	36,0
9 місяців	1080	540	1620	54,0

Навчальна робота під час циклів спеціалізації / стажування реалізується Каразінськими школами післядипломної медичної освіти у вигляді наступних **форм навчальної діяльності**:

- ✓ **лекційні заняття** є основною формою проведення навчальних занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу;
- ✓ **практичні заняття** є формою навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань з використанням симуляційних технологій навчання, технологій «віртуальний пацієнт» та роботи в умовах, максимально наближених до реальної клінічної практики, включаючи проведення вхідного контролю знань, вмінь та навичок, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів освіти, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання;
- ✓ **семінарські заняття** є формою навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих здобувачі освіти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів), а викладач оцінює підготовлені виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо;
- ✓ **тренінг** – активна, групова форма навчання, спрямована на розвиток певних навичок, знань, умінь та компетенцій, який відрізняється від традиційних методів навчання, таких як лекції,

орієнтацією на практичну діяльність, взаємодію учасників та рефлексію. В ході тренінгу слухачі в невеликих групах активно долучаються до процесу навчання, основна увага приділяється обміну досвідом, взаємонавчанню, розвитку конкретних навичок з використанням інтерактивних методів навчання (рольові ігри, дискусії, дебати, мозкові штурми, робота в групах тощо) на тлі зворотного зв'язку від викладача заходу;

- ✓ **дискусії** – це діалоговий процес обміну думками, аргументами та позиціями з певної проблеми, що сприяє активізації пізнавальної діяльності, розвитку критичного мислення, навичок аргументації та співпраці між учасниками. Цей метод допомагає поглибити знання, виявити різні точки зору, навчитися слухати співрозмовника та відстоювати власну думку в атмосфері довіри та взаємоповаги;
- ✓ **дебати** – це інтерактивна технологія, в якій команди слухачів аргументовано доводять свою позицію (тезу) та опонують аргументам суперників, а не безпосередньо один одному; це комплексна діяльність, яка сприяє розвитку критичного мислення, логічного мислення, навичок аргументації та ораторського мистецтва, а також формує громадянські якості, відповідальність та вміння працювати в команді;
- ✓ **симуляція** – метод навчання, що передбачає створення штучного середовища, яке імітує реальні умови з метою набуття слухачами практичних навичок та знань шляхом взаємодії з цим середовищем. Симуляції можуть бути різних видів, включаючи комп'ютерні симуляції (віртуальний пацієнт, симулятор клініки та інше програмне забезпечення), ситуативне навчання (розробка сценаріїв та ситуацій, які вимагають прийняття слухачами рішень та дій, що імітують реальні умови) та навчання на основі сценаріїв (взаємодія з стандартизованими пацієнтами, симуляторами або обладнанням з метою виконання завдань, які імітують реальну професійну діяльність);
- ✓ **самостійна робота** є одним з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, при цьому навчальний час, відведений для самостійної роботи, становить не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу (вагомим компонентом підготовки лікаря-інтерна є самостійна позааудиторна робота, яка включає в тому числі роботу з періодичною науковою літературою, світовими базами медичних знань (сайти WHO, PubMed, ResearchGate та ін.), актуальними редакціями міжнародних та національних протоколів та стандартів надання медико-профілактичної допомоги тощо).

Методами організації та проведення циклів спеціалізації / стажування є:

- ✓ **метод прямих інструкцій** (direct instruction, **пояснювально-ілюстративний метод**) – структурований педагогічний підхід, в якому викладач чітко і ясно викладає матеріал, надаючи чіткі вказівки та отримує зворотній зв'язок. Цей метод передбачає систематичний підхід до навчання, де викладач керує процесом, а слухачі активно засвоюють теоретичні знання та опановують практичні навички через повторення та практику;
- ✓ **метод спроб і помилок** – форма навчання, заснована на багаторазовому повторенні дій з метою знаходження правильного рішення, при цьому слухач під наглядом і контролем викладача повторює спроби, помиляється та на основі аналізу помилок коригує свої дії, поки не досягне бажаного результату;
- ✓ **метод навчання через спостереження (навчання шляхом імітації)** – процес засвоєння теоретичного матеріалу та оволодіння практичними навичками слухачами за допомогою спостереження за викладачем та / або іншими слухачами, забезпечуючи при цьому додатковий розвиток когнітивних та соціальних якостей слухачів, та подальшим відтворенням слухачами продемонстрованих знань чи навичок;
- ✓ **ситуаційний аналіз (кейс-метод)** – інтерактивна техніка навчання, яка базується на аналізі конкретних, часто реальних, ситуацій для розвитку у слухачів навичок вирішення проблем, аналітичного мислення та прийняття рішень. Слухачі активно включаються у процес дослідження кейсу, аналізують ситуацію, виявляють проблеми, пропонують та оцінюють різні рішення;

- ✓ **лабораторний метод** – практичний метод навчання, який передбачає виконання слухачами певних завдань, дослідів або експериментів у спеціально обладнаній лабораторії з метою глибокого засвоєння теоретичного матеріалу та формування практичних навичок;
- ✓ **аналітичний метод** – процес розкладання цілого (складного) на частини (прості) для більш глибокого вивчення та розуміння кожної складової теми заходу. Метод передбачає аналіз окремих елементів, їх властивостей та взаємозв'язків із подальшим синтезом отриманих знань для цілісного сприйняття явища або поняття. Детальний аналіз частин теми заходу дозволяє слухачам виявляти взаємозалежності між простими фрагментами та формувати розуміння їх ролі у цілому;
- ✓ **синтетичний метод** – процес об'єднання невеликих фрагментів теми заходу або етапі виконання практичної навички в єдине ціле з метою формування узагальненого розуміння об'єкту вивчення та оволодіння практичною навичкою; метод часто використовується разом з аналітичним;
- ✓ **тренувальний метод** – система застосування практичних навичок шляхом цілеспрямованого, багаторазового повторення певних дій з метою досягнення автоматизації рухів або інших навчальних цілей. Тренувальні методи можуть включати вправи, імітацію, кругове тренування та інші форми, що спрямовані формування навички, удосконалення техніки та швидкості виконання тощо;
- ✓ **проблемний метод** – метод навчання, який передбачає створення умов для активної самостійної або частково самостійної пізнавальної діяльності слухачів шляхом розв'язання проблемних ситуацій. Замість прямої передачі знань, викладач створює проблемні ситуації, а слухачі самостійно або за допомогою викладача шукають шляхи їх вирішення, що сприяє глибшому розумінню матеріалу та розвитку фахового мислення;
- ✓ **евристичний метод** використовується з метою поступового наближення слухачів до самостійного вирішення пізнавальних проблем, при цьому викладач розчленовує проблемне завдання на підпроблеми, а слухачі здійснюють окремі кроки пошуку їх вирішення;
- ✓ **інші методи організації та проведення заходу.**

В програмі циклу спеціалізації / стажування обов'язково планується **поточне та підсумкове оцінювання** рівню підготовки слухачів. **Поточне оцінювання** проводиться викладачами на практичних та семінарських заняттях за результатами вивчення кожної теми. Результати оцінювання вносять в журнал реєстрації результатів навчання (журнал ведеться викладачами освітнього заходу). **Підсумкове оцінювання** проводиться для слухачів, які повністю виконали навчальний план підготовки та програму циклу / стажування у вигляді **атестації на визначення рівня знань та вмінь** з присвоєнням звання лікаря-спеціаліста / спеціаліста. Атестація на визначення рівня знань та вмінь слухачів циклів спеціалізації / стажування проводиться у вигляді **іспиту з оволодіння практичними навичками** (виконання щонайменше трьох пакетів практичних завдань та ситуаційних задач із залученням симуляційного обладнання, стандартизованих пацієнтів тощо) та **співбесіди із спеціальності** (білети з трьома теоретичними питаннями відповідно до програми підготовки). Результати атестації оформлюються у вигляді **відомостей**, на підставі яких фахівець Центру формує **протоколи засідання атестаційної комісії**.

В програмах циклів спеціалізації / стажування обов'язково визначається **цільова аудиторія**, яка визначається контингентом слухачів з [наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними \(провізорськими\) спеціальностями»](#) від 25.07.2023 р. № 1347 для лікарів та [Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою](#), затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.01.2024 р. № 112 для професіоналів у галузі охорони здоров'я / професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в сфері охорони здоров'я.

Порядок реєстрації слухачів на цикли спеціалізації / стажування описаний у відповідних документах, оприлюднених на сайті ІІ медичного факультету.

АНОТАЦІЯ

Програма циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Хірургія» для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, медико-лабораторного, медико-психологічного профілю, призначена для лікарів, які прагнуть набутися кваліфікацію лікаря-хірурга відповідно до сучасних вимог Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України. Вона поєднує сучасні стандарти підготовки з практичною орієнтацією на щоденну роботу лікаря. Навчальний зміст сформовано відповідно до вимог МОЗ України та чинних кваліфікаційних характеристик лікаря-хірурга.

Програма забезпечує системну теоретичну, практичну та симуляційну підготовку лікаря до самостійної професійної діяльності у сфері загальної, ургентної, амбулаторної, абдомінальної, гнійно-септичної, онкологічної, травматологічної та малоінвазивної хірургії. Зміст програми побудований з урахуванням кваліфікаційних характеристик лікаря-хірурга, сучасних стандартів надання медичної допомоги, принципів доказової медицини, безпеки пацієнта, медичної етики, деонтології та міждисциплінарної взаємодії.

У межах програми слухачі поглиблюють знання з клінічної анатомії, патофізіології, діагностики хірургічних захворювань, передопераційної підготовки, вибору хірургічної тактики, інтраопераційного прийняття рішень, післяопераційного ведення пацієнтів, профілактики та лікування ускладнень. Особлива увага приділяється діагностиці та лікуванню гострих хірургічних станів, хірургічній інфекції, кровотечам, травмі, перитоніту, кишковій непрохідності, захворюванням органів черевної порожнини, патології м'яких тканин, амбулаторним хірургічним втручанням та маршрутизації пацієнтів.

Практична складова програми спрямована на формування навичок клінічного обстеження хірургічного пацієнта, інтерпретації лабораторних та інструментальних досліджень, визначення показань до госпіталізації, оперативного втручання, консервативного лікування, консультації суміжних спеціалістів та подальшої реабілітації. Слухачі опановують базові та спеціалізовані хірургічні маніпуляції, принципи асептики й антисептики, обробки ран, накладання швів, дренажування, зупинки кровотечі, катетеризації, зондування, виконання малих хірургічних втручань, асистенції та участі в оперативних втручаннях.

Програма передбачає використання сучасних освітніх технологій, зокрема симуляційного навчання, клінічних сценаріїв, тренінгів, аналізу клінічних випадків, роботи з віртуальним пацієнтом, відпрацювання практичних навичок на тренажерах, муляжах, симуляторах і в умовах, максимально наближених до реальної клінічної практики. Такий підхід забезпечує поетапне формування клінічного мислення, практичної впевненості та здатності діяти безпечно в умовах планової, ургентної та невідкладної хірургічної допомоги.

Особливістю програми є інтеграція додаткових сучасних компонентів підготовки: «Surgery PRO: курс хірургічних технік», «Міжнародні стандарти невідкладної медичної допомоги», «POCUS-протокол: основи ультразвукової діагностики для лікарів усіх спеціальностей», «Лікувально-діагностичні блокади: основні техніки та практичні навички», «Основи променевої діагностики: навички інтерпретації рентгенограм, КТ та МРТ», а також «Програма дій з подолання прогалин у сфері ментального здоров'я (mhGAP)». Ці компоненти посилюють практико-орієнтований характер підготовки та розширюють професійні можливості майбутнього лікаря-хірурга.

Завершення програми дає змогу слухачеві набутися або підтвердити професійні компетентності, необхідні для роботи лікарем-хірургом у закладах охорони здоров'я різного рівня, з дотриманням сучасних стандартів якості, безпеки пацієнта, етичної професійної поведінки та принципів безперервного професійного розвитку.

ОПИС ПРОГРАМИ

Загальна інформація		
Офіційна назва програми	Програма циклу вторинної лікарської спеціалізації за спеціальністю «Хірургія» для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, медико-лабораторного, медико-психологічного профілю	
Структурний підрозділ	II медичний факультет, Центр післядипломної медичної освіти, кафедра фундаментальної медичної підготовки	
Обсяг програми	9-місячний захід: аудиторна робота – 1080 академічних годин; самостійна робота – 540 академічних годин; загалом – 1620 академічних годин, 54,0 кредити ECTS	
Мова викладання	Українська	
Передумови навчання	Надання особою регламентованого переліку документів для реєстрації на освітній захід, укладання договору про надання освітньої послуги, відповідність рівню освіти та спеціальності цільовій аудиторії заходу, наявність первинної або вторинної лікарської спеціалізації відповідно до вимог до контингенту слухачів, встановленим Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.07.2023 р. № 1347 чи Переліком циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.01.2024 р. № 112	
Мінімальна та максимальна кількість слухачів в групі	8-15 слухачів	
Форми навчання	Інституційна очна (денна або вечірня) форма навчання з обов'язковою особистою присутністю слухачів на місці проведення заходу; дистанційна з участю слухачів в режимі реального часу; змішана форма навчання (очна та дистанційна)	
Оцінка результатів навчання	Поточний контроль результатів навчання; атестація на визначення рівню знань та вмінь за результатами співбесіди за спеціальністю та іспиту з оволодіння практичними навичками з присвоєнням / підтвердженням звання лікаря-спеціаліста або спеціаліста	
Інтернет-адреса місця постійного розміщення сертифікатної освітньої програми	Офіційний веб-сайт II медичного факультету	
Мета програми		
Підвищення рівню фахової компетентності, теоретичної підготовки та оволодіння практичними навичками слухачами освітнього заходу з метою набуття ними кваліфікації		

спеціаліста за спеціальністю освітнього заходу з виконанням вимог до кваліфікаційних характеристик відповідної професії відповідно до Довідника кваліфікаційних характеристик професій. Випуск 78. Охорона здоров'я, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2022 р. № 117 та відповідно до вимог професійних стандартів (у разі наявності)	
Загальні компетентності (ЗК), що вдосконалюються та/або набуваються:	
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
ЗК3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності
ЗК5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
ЗК6	Здатність приймати обґрунтовані рішення
ЗК7	Здатність працювати в команді
ЗК8	Здатність до міжособистісної взаємодії
ЗК9	Здатність спілкуватись іноземною мовою
ЗК10	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології
ЗК11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
ЗК12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
ЗК13	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
ЗК14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
Фахові компетентності (ФК), що вдосконалюються та/або набуваються:	
ФК1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані
ФК2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів
ФК3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
ФК4	Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань
ФК5	Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань
ФК6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань
ФК7	Здатність до діагностування невідкладних станів
ФК8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги

ФК9	Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
ФК10	Здатність до виконання медичних маніпуляцій
ФК11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності
ФК12	Здатність до визначення тактики ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду. Навички консультування з питань планування сім'ї та підбору метода контрацепції
ФК13	Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів
ФК14	Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб
ФК15	Здатність до проведення експертизи працездатності
ФК16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
ФК17	Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції
ФК18	Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів
ФК19	Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг
ФК20	Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації
ФК21	Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
ФК22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я
ФК24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
ФК25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів
ФК26	Здатність здійснювати наукову та/або науково-педагогічну діяльність у сфері охорони здоров'я
Результати навчання (РН):	
РН1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності

PH2	Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я
PH3	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем
PH4	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання
PH5	Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи вік пацієнта
PH6	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я
PH7	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань
PH8	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу
PH9	Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи
PH10	Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами
PH11	Визначати підхід, план та тактику ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду

	шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами
PH12	Проводити оцінку загального стану новонародженої дитини шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм
PH13	Проводити оцінку та моніторинг розвитку дитини, надавати рекомендації з вигодовування та особливостей харчування залежно від віку, організовувати проведення профілактичних щеплень за календарем
PH14	Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомоги при невідкладних станах в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування
PH15	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах
PH16	Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі
PH17	Виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм
PH18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів
PH19	Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення
PH20	Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної профілактики інфекційних захворювань
PH21	Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію
PH22	Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я
PH23	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення
PH24	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності

PH25	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців
PH26	Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги
PH27	Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів
PH28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки
PH29	Планувати, організовувати та проводити заходи зі специфічної профілактики інфекційних захворювань, в тому числі згідно з Національним календарем профілактичних щеплень, як обов'язкових так і рекомендованих. Управляти залишками вакцин, організовувати додаткові вакцинальні кампанії, у т.ч. заходи з імунопрофілактики
Особливості програми	
Цільова аудиторія слухачів	Для лікарів, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, медико-лабораторного, медико-психологічного профілю
Документ про успішне виконання програми	Сертифікат лікаря-спеціаліста

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Компоненти програми	Загальна кількість годин	Аудиторна робота		Самостійна робота
		Лекційні заняття	Практичні заняття	
Тема 1. Вступне слово. Брифінг. Особливості спеціальності	3	1	0	2
Тема 2. Чинне законодавство України про охорону здоров'я та нормативно-правові акти, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я	5	1	2	2
Тема 3. Організація хірургічної допомоги, медична документація, електронна система охорони здоров'я, БПР лікаря-хірурга	46	10	18	18
Тема 4. Клінічна анатомія, топографічна анатомія та оперативна хірургія	75	9	42	24
Тема 5. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія в хірургії	75	9	42	24

Тема 6. Передопераційна підготовка, періопераційна безпека, гемостаз, інфекційний контроль, асептика та антисептика	75	10	41	24
Тема 7. Абдомінальна хірургія. Гострий живіт, перитоніт, гострий апендицит, гострий холецистит, гострий панкреатит, кишкова непрохідність	113	12	66	35
Тема 8. Хірургія органів черевної порожнини: захворювання шлунка, тонкої та товстої кишки, гепатопанкреатобіліарної зони	94	10	55	29
Тема 9. Колопроктологія	56	4	34	18
Тема 10. Грижова хірургія, захворювання передньої черевної стінки, амбулаторні хірургічні втручання	68	6	38	24
Тема 11. Гнійна хірургія, хірургічна інфекція, сепсис, діабетична стопа, рановий процес	75	8	43	24
Тема 12. Судинна хірургія та невідкладні судинні стани	68	8	36	24
Тема 13. Торакальна хірургія	54	4	32	18
Тема 14. Опіки, відмороження, термічні ураження та комплексне лікування ран	54	4	32	18
Тема 15. Основи травматології, політравма, військова хірургія та бойова травма	87	10	48	29
Тема 16. Онкологія та онкохірургія	72	8	40	24
Тема 17. Основи дитячої хірургії	54	4	32	18
Тема 18. Основи нейрохірургії та невідкладні нейрохірургічні стани	54	4	32	18
Тема 19. Невідкладна урологія та невідкладна гінекологія у практиці лікаря-хірурга	72	8	40	24
Тема 20. Основи трансплантології, хірургії серця та магістральних судин	90	14	41	35
Тема 21. Surgery PRO: курс хірургічних технік	55	6	31	18
Тема 22. Міжнародні стандарти невідкладної медичної допомоги	54	6	30	18
Тема 23. POCUS-протокол: основи ультразвукової діагностики для лікарів усіх спеціальностей	54	6	30	18
Тема 24. Лікувально-діагностичні блокади: основні техніки та практичні навички	54	6	30	18
Тема 25. Основи променевої діагностики: навички інтерпретації рентгенограм, КТ та МРТ	54	6	30	18
Тема 26. Програма дій з подолання прогалин у сфері ментального здоров'я (mhGAP)	54	6	30	18
Тема 27. Іспит з оволодіння практичними навичками	2	0	2	0
Тема 28. Співбесіда зі спеціальності	2	0	2	0
Тема 29. Оголошення рішення атестаційної комісії. Дебрифінг. Завершення циклу вторинної лікарської спеціалізації	1	0	1	0
ВСЬОГО:	1620	180	900	540
Аудиторне навантаження – 600 академічних годин; самостійна робота слухачів – 300 академічних годин; загальний обсяг сертифікатної програми – 900 академічних годин (30,0 кредитів ECTS)				

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Вступне слово. Брифінг. Особливості спеціальності. Актуальність тематики освітнього заходу. Кваліфікаційна характеристика професії. Ознайомлення слухачів з програмою, метою, змістом сертифікатної освітньої програми. Брифінг.

Тема 2. Чинне законодавство України про охорону здоров'я та нормативно-правові акти, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я. Чинні нормативно-правові акти, що визначають діяльність лікаря за спеціальністю освітнього заходу. Актуальні редакції постанов Кабінету міністрів України та Міністерства охорони здоров'я України. Основи законодавства про Національну службу здоров'я України. Нормативно-правове регулювання професійної взаємодії кластерів системи охорони здоров'я України.

Тема 3. Організація хірургічної допомоги, медична документація, електронна система охорони здоров'я, БПР лікаря-хірурга. Організація хірургічної допомоги в Україні. Рівні надання хірургічної допомоги. Структура хірургічної служби закладу охорони здоров'я. Амбулаторна, стаціонарна, ургентна та планова хірургічна допомога. Маршрутизація пацієнтів хірургічного профілю. Права, обов'язки та відповідальність лікаря-хірурга. Кваліфікаційна характеристика лікаря-хірурга. Нормативно-правове забезпечення професійної діяльності. Ведення медичної документації. Електронна система охорони здоров'я. Інформована згода на медичне втручання. Лікарська таємниця. Медична етика і деонтологія. Академічна доброчесність. Безперервний професійний розвиток лікаря-хірурга. Аналіз якості хірургічної допомоги, ускладнень, летальності та клінічних результатів.

Тема 4. Клінічна анатомія, топографічна анатомія та оперативна хірургія. Клінічна та топографічна анатомія ділянок тіла, що мають значення для хірургічної практики. Хірургічна анатомія передньої черевної стінки, черевної порожнини, заочеревинного простору, грудної клітки, шиї, кінцівок, судинно-нервових пучків. Анатомічні доступи в загальній хірургії. Принципи роз'єднання та з'єднання тканин. Хірургічний інструментарій. Шовний матеріал. Види хірургічних швів. Основи гемостазу. Дренування ран і порожнин. Техніка роботи в операційній. Правила асистенції. Основи відкритих, лапароскопічних та малоінвазивних втручань.

Тема 5. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія в хірургії. Передопераційна оцінка пацієнта. Оцінка анестезіологічного та операційного ризику. Показання до консультації лікаря-анестезіолога. Основи загальної, регіонарної та місцевої анестезії. Периопераційний моніторинг. Інфузійна терапія. Корекція водно-електролітних порушень. Киснева терапія. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Серцево-легенева реанімація. Шокові стани. Геморагічний, септичний, анафілактичний, кардіогенний та травматичний шок. Основи інтенсивної терапії у хірургічних пацієнтів. Показання до переведення у відділення інтенсивної терапії.

Тема 6. Передопераційна підготовка, періопераційна безпека, гемостаз, інфекційний контроль, асептика та антисептика. Підготовка пацієнта до планового та ургентного оперативного втручання. Передопераційний епікриз. Інформована згода. Оцінка ризиків кровотечі, тромбозу, інфекційних та кардіореспіраторних ускладнень. Профілактика венозних тромбоемболічних ускладнень. Периопераційна антибіотикопрофілактика. Асептика та антисептика. Хірургічна обробка рук. Підготовка операційного поля. Стерильність в операційній. Контроль кровотечі. Місцевий і системний гемостаз. Післяопераційна безпека. Контроль болю. Профілактика післяопераційних ускладнень. Принципи ERAS у хірургічній практиці.

Тема 7. Абдомінальна хірургія. Гострий живіт, перитоніт, гострий апендицит, гострий холецистит, гострий панкреатит, кишкова непрохідність. Синдром гострого живота. Диференційна діагностика гострої абдомінальної патології. Гострий апендицит. Гострий холецистит. Гострий панкреатит. Перфорація порожнистого органа. Перитоніт. Гостра кишкова непрохідність. Защемлена грижа. Гостра мезентеріальна ішемія. Абдомінальна травма. Клінічне обстеження пацієнта з гострим животом. Лабораторна та інструментальна діагностика. Ультразвукова діагностика, КТ, рентгенологічне дослідження, ендоскопія. Показання до ургентного оперативного втручання. Відкрита та лапароскопічна тактика. Передопераційна підготовка, післяопераційне ведення та профілактика ускладнень.

Тема 8. Хірургія органів черевної порожнини: захворювання шлунка, тонкої та товстої кишки, гепатопанкреатобіліарної зони. Хірургічні захворювання шлунка та дванадцятипалої кишки. Ускладнена виразкова хвороба. Шлунково-кишкові кровотечі. Доброякісні та злоякісні захворювання шлунка. Хірургічні захворювання тонкої та товстої кишки. Дивертикулярна хвороба. Запальні захворювання кишківника у хірургічній практиці. Кишкові нориці. Пухлини товстої кишки. Захворювання печінки, жовчних шляхів і підшлункової залози. Жовчнокам'яна хвороба. Механічна жовтяниця. Холангіт. Панкреатит та його ускладнення. Показання до оперативного, ендоскопічного, інтервенційного та комбінованого лікування.

Тема 9. Колопроктологія. Анатомія та фізіологія анального каналу, прямої та ободової кишки. Методи обстеження колопроктологічного пацієнта. Гемороїдальна хвороба. Анальна тріщина. Парапроктит. Нориці прямої кишки. Пілонідальна хвороба. Доброякісні та злоякісні новоутворення прямої та ободової кишки. Кишкова кровотеча. Запальні захворювання кишківника. Стоми: показання, види, догляд, ускладнення. Амбулаторні та стаціонарні втручання в колопроктології. Показання до консультації онколога, гастроентеролога, ендоскопіста та інших спеціалістів.

Тема 10. Грижова хірургія, захворювання передньої черевної стінки, амбулаторні хірургічні втручання. Анатомія передньої черевної стінки. Пахвинні, стегнові, пупкові, післяопераційні, вентральні та інші грижі. Класифікація гриж. Клінічна діагностика. Ознаки защемлення. Показання до планового та ургентного лікування. Відкриті та лапароскопічні методи герніопластики. Сітчасті імпланти. Ускладнення грижової хірургії. Амбулаторна хірургія. Малі хірургічні втручання. Видалення доброякісних утворень шкіри та підшкірної клітковини. Лікування врослого нігтя, абсцесів, атером, ліпом, ран, післяопераційних ускладнень. Організація роботи амбулаторного хірургічного кабінету.

Тема 11. Гнійна хірургія, хірургічна інфекція, сепсис, діабетична стопа, рановий процес. Рановий процес. Класифікація ран. Інфіковані, гнійні, хронічні та післяопераційні рани. Фурункул, карбункул, абсцес, флегмона, бешиха, лімфангіт, лімфаденіт. Некротизуючі інфекції м'яких тканин. Хірургічний сепсис. Принципи діагностики та лікування сепсису. Антимікробна терапія. Хірургічна санація гнійного вогнища. Дренування. Вакуум-асистована терапія ран. Діабетична стопа. Ішемічні, нейропатичні та інфіковані ураження. Показання до ампутацій та органозберігаючих втручань. Мультидисциплінарний підхід до лікування хронічних ран.

Тема 12. Судинна хірургія та невідкладні судинні стани. Основи клінічної анатомії артеріальної та венозної систем. Обстеження пацієнта із судинною патологією. Гостра ішемія кінцівки. Хронічна артеріальна недостатність. Варикозна хвороба. Тромбофлебіт. Тромбоз глибоких вен. Тромбоемболія легеневої артерії. Судинна травма. Кровотеча з магістральних судин. Тимчасова та остаточна зупинка кровотечі. Показання до судинного шва, перев'язки,

ендоваскулярних втручань, консультації судинного хірурга. Профілактика тромбоемболічних ускладнень у хірургії.

Тема 13. Торакальна хірургія. Хірургічна анатомія грудної клітки. Травма грудної клітки. Пневмоторакс, гемоторакс, напружений пневмоторакс. Дренування плевральної порожнини. Плеврити, емпієма плеври. Доброякісні та злоякісні захворювання легень і середостіння. Невідкладні стани в торакальній хірургії. Клінічна, рентгенологічна, ультразвукова та КТ-діагностика патології грудної клітки. Показання до ургентних втручань. Принципи післяопераційного ведення торакальних пацієнтів.

Тема 14. Опіки, відмороження, термічні ураження та комплексне лікування ран. Опікова хвороба. Класифікація опіків. Визначення площі та глибини опіку. Первинна допомога при опіках. Інфузійна терапія. Опіковий шок. Місцеве лікування опікових ран. Хірургічна обробка опікових ран. Некректомія. Шкірна пластика. Відмороження. Хімічні та електричні ураження. Термічна травма в умовах бойових дій. Профілактика інфекційних ускладнень. Реабілітація пацієнтів після опіків і відморожень.

Тема 15. Основи травматології, політравма, військова хірургія та бойова травма. Загальні принципи діагностики та лікування травм. Первинна оцінка травмованого пацієнта. Політравма. Шок. Кровотеча. Пошкодження м'яких тканин, кісток, суглобів, судин, нервів, грудної клітки, живота, таза та кінцівок. Мінно-вибухова та вогнепальна травма. Принципи військово-польової хірургії. Damage control surgery. Damage control resuscitation. Медичне сортування. Евакуація постраждалих. Тактика хірурга при масовому надходженні постраждалих. Профілактика інфекційних ускладнень бойової травми.

Тема 16. Онкологія та онкохірургія. Основи клінічної онкології для лікаря-хірурга. Онкологічна настороженість. Скринінг та раннє виявлення злоякісних новоутворень. Доброякісні та злоякісні пухлини шкіри, м'яких тканин, молочної залози, шлунка, кишківника, печінки, підшлункової залози та інших органів. Принципи біопсії. Стадіювання. Мультидисциплінарний онкологічний консилиум. Радикальні, паліативні та симптоматичні оперативні втручання. Післяопераційне спостереження онкологічних пацієнтів. Маршрутизація до онколога та спеціалізованих центрів.

Тема 17. Основи дитячої хірургії. Особливості хірургічної патології дитячого віку. Обстеження дитини з хірургічною патологією. Гострий апендицит у дітей. Інвагінація. Защемлені грижі. Гнійно-запальні захворювання у дітей. Травма у дітей. Опіки у дітей. Вроджені вади розвитку, які потребують хірургічної допомоги. Особливості передопераційної підготовки та післяопераційного ведення дітей. Комунікація з батьками або законними представниками. Показання до направлення до дитячого хірурга або спеціалізованого закладу.

Тема 18. Основи нейрохірургії та невідкладні нейрохірургічні стани. Черепно-мозкова травма. Спінальна травма. Оцінка рівня свідомості. Шкала ком Глазго. Ознаки внутрішньочерепної гіпертензії. Епідуральні, субдуральні та внутрішньомозкові крововиливи. Струс і забій головного мозку. Компресія спинного мозку. Первинна допомога при нейротравмі. Імобілізація шийного відділу хребта. Показання до КТ, МРТ та консультації нейрохірурга. Моніторинг пацієнта з нейрохірургічною патологією. Маршрутизація пацієнтів із невідкладними нейрохірургічними станами.

Тема 19. Невідкладна урологія та невідкладна гінекологія у практиці лікаря-хірурга. Гострі урологічні стани у практиці лікаря-хірурга. Ниркова колька. Гостра затримка сечі. Гематурія. Травма органів сечостатевої системи. Гнійно-запальні урологічні захворювання. Основи катетеризації сечового міхура. Невідкладні гінекологічні стани. Позаматкова вагітність.

Апоплексія яєчника. Перекрут придатків матки. Гнійно-запальні захворювання органів малого таза. Диференційна діагностика гострого живота у жінок. Показання до консультації уролога, гінеколога та госпіталізації до профільного відділення.

Тема 20. Основи трансплантології, хірургії серця та магістральних судин. Загальні принципи трансплантології. Донорство органів і тканин. Нормативно-правові та етичні аспекти трансплантації. Показання до трансплантації органів. Основи ведення потенційного донора. Принципи імунологічної сумісності та післятрансплантаційного спостереження. Основи кардіохірургії та хірургії магістральних судин. Невідкладні стани в кардіохірургії та судинній хірургії. Аневризма аорти. Розшарування аорти. Критичні судинні стани. Показання до направлення пацієнта до спеціалізованого центру.

Тема 21. Surgery PRO: курс хірургічних технік. Базові та розширені хірургічні техніки. Хірургічний інструментарій. Ергономіка роботи хірурга. Асистенція в операційній. Техніка формування хірургічних вузлів. Види швів. Накладання швів на шкіру, підшкірну клітковину, фасцію, м'язи, кишку, судини та інші тканини на симуляційних моделях. Основи лапароскопічної техніки. Робота з лапароскопічними інструментами. Координація рухів. Тренування базових навичок малоінвазивної хірургії. Контроль кровотечі. Дренування. Хірургічна обробка ран. Робота в команді. Безпечне виконання маніпуляцій. Дебрифінг і аналіз технічних помилок.

Тема 22. Міжнародні стандарти невідкладної медичної допомоги. Сучасні міжнародні підходи до надання екстреної та невідкладної медичної допомоги. BLS. ALS. ATLS. PHTLS/ITLS. TCCC/TECC. Алгоритми MARCH, CABCADE, XABCDE. Первинний і вторинний огляд пацієнта. Контроль критичної кровотечі. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Дихальна підтримка. Оцінка кровообігу. Інфузійна терапія. Травматичний шок. Політравма. Медичне сортування. Масове надходження постраждалих. Невідкладні стани в хірургії. Командна взаємодія, комунікація та лідерство в критичній ситуації.

Тема 23. POCUS-протокол: основи ультразвукової діагностики для лікарів усіх спеціальностей. Основи ультразвукової фізики та безпеки. Типи датчиків. Налаштування ультразвукового апарата. Орієнтація зображення. Артефакти. Принципи POCUS у хірургічній практиці. FAST та eFAST. Виявлення вільної рідини в черевній порожнині. Оцінка плевральної порожнини. Пневмоторакс. Гемоторакс. Ультразвукова оцінка жовчного міхура, нирок, сечового міхура, аорти, м'яких тканин. УЗД при абсцесах, флегмонах, сторонніх тілах, гематомах. Ультразвукова навігація інвазивних процедур. Межі компетентності лікаря під час використання POCUS.

Тема 24. Лікувально-діагностичні блокади: основні техніки та практичні навички. Анатомічні та фізіологічні основи болю. Види лікувально-діагностичних блокад. Показання, протипоказання та можливі ускладнення. Місцеві анестетики. Техніка безпеки. Профілактика токсичних реакцій. Інфільтраційна анестезія. Провідникові блокади. Периартикулярні та параартикулярні ін'єкції. Блокади при больових синдромах у хірургічній, травматологічній та амбулаторній практиці. Анатомічні орієнтири. Використання ультразвукової навігації. Документування процедури. Інформована згода. Спостереження за пацієнтом після блокади.

Тема 25. Основи променевої діагностики: навички інтерпретації рентгенограм, КТ та МРТ. Основи формування рентгенівського, КТ та МРТ-зображення. Показання до методів променевої діагностики у хірургічній практиці. Системний підхід до аналізу рентгенограм. Інтерпретація рентгенограм органів грудної клітки, черевної порожнини, кісток і суглобів. Основи інтерпретації КТ при гострому животі, травмі, кровотечі, онкологічній патології, ускладненнях після операцій. Основи інтерпретації МРТ при патології м'яких тканин, органів

малого таза, хребта та суміжних станах. Клінічне формулювання питання до лікаря-рентгенолога. Межі самостійної інтерпретації та необхідність профільного висновку.

Тема 26. Програма дій з подолання прогалин у сфері ментального здоров'я (mhGAP). Основи клінічної практики у сфері психічного здоров'я для лікарів нехірургічних і хірургічних спеціальностей. Комунікація з пацієнтом у стресі, болю, після травми або оперативного втручання. Розпізнавання тривоги, депресії, гострої стресової реакції, посттравматичного стресового розладу, суїцидального ризику, розладів, пов'язаних із вживанням психоактивних речовин, делірію та когнітивних порушень. Поведінкові особливості пацієнтів у хірургічній практиці. Гендерно чутливий підхід. Психосоціальна підтримка. Маршрутизація пацієнтів до фахівців з психічного здоров'я. Профілактика професійного вигорання медичних працівників. Базові принципи самодопомоги та командної підтримки.

Тема 27. Іспит з оволодіння практичними навичками. Визначення рівню оволодіння практичними навичками, передбаченими сертифікатною освітньою програмою, атестаційною комісією за результатом виконання слухачами трьох пакетів завдань та / або клінічних кейсів.

Тема 28. Співбесіда зі спеціальності. Визначення рівню теоретичної підготовки слухачів атестаційною комісією за результатами співбесіди за змістом сертифікатної освітньої програми за результатом відповідей слухачів на три контрольних запитання з білетів.

Тема 29. Оголошення рішення атестаційної комісії. Дебрифінг. Завершення циклу вторинної лікарської спеціалізації

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ, МЕТОДИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Оцінювання результатів включає поточний контроль знань та вмінь слухачів у межах тематики освітнього заходу, за допомогою якого проводять оцінку рівню оволодіння теоретичним матеріалом та/або практичними навичками під час навчання, та підсумкову атестацію атестаційною комісією, яка включає іспит з оволодіння практичними навичками та співбесіду зі спеціальності. Оцінювання ґрунтується на:

- ✓ принципах академічної доброчесності;
- ✓ забезпеченні доступності і прозорості критеріїв, правил і процедури оцінювання результатів навчання;
- ✓ забезпеченні дотримання принципів об'єктивного оцінювання та подоланні елементів суб'єктивізму;
- ✓ підвищенні мотивації слухачів до систематичного засвоєння програмного матеріалу та активної роботи впродовж усього періоду навчання, переорієнтації їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, вмінь та навичок;
- ✓ систематизації знань, їх активному засвоєнні, формуванні навичок застосування отриманих знань в умовах власної клінічної практики;
- ✓ забезпеченні відкритості контролю;
- ✓ розвитку творчого мислення та підвищенні ефективності освітньої діяльності науково-педагогічних працівників.

На початку навчання викладач зобов'язаний надати вичерпну інформацію про види оцінювання, терміни та форми їх проведення, шкали оцінювання, які використовуються, та ознайомити аудиторію з переліками контрольних запитань та програмних практичних навичок, прикладами тестових та клінічних завдань тощо.

Шкала оцінювання результатів тестування під час поточного контролю знань та вмінь слухачів в межах тематики заходу шляхом тестування та/або розв'язання клінічних завдань – **традиційна чотирирівнева** (5 – відмінно, 4 – добре, 3 – задовільно, 2 – незадовільно), при чому рівні мають таке тлумачення:

- ✓ «відмінно» – 95% правильних відповідей та більше;
- ✓ «добре» – 85-94% правильних відповідей;
- ✓ «задовільно» – 75-84% правильних відповідей;
- ✓ «незадовільно» – 74% та менше правильних відповідей.

Вихідний контроль знань та вмінь слухачів в межах тематики заходу (атестація) проводиться у вигляді **іспиту з оволодіння практичними навичками та співбесіди зі спеціальності**, під час яких атестаційна комісія оцінює оволодіння слухачами теоретичної та практичної підготовки та готовність слухачів до самостійної клінічної практики за спеціальністю заходу, при цьому використовується **традиційна, чотирирівнева (5 – відмінно, 4 – добре, 3 – задовільно, 2 – незадовільно) шкала оцінювання**, а при оцінці теоретичної підготовки в ході співбесіди зі спеціальності та іспиту з оволодіння практичними навичками рівні мають таке тлумачення:

- ✓ «відмінно» – слухач володіє теоретичним матеріалом у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами: дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує практичні завдання та досконало володіє практичними навичками та вміннями;
- ✓ «добре» – слухач знає зміст теми та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними без додаткових запитань, вирішує всі практичні завдання, демонструє достатній рівень оволодіння практичними навичками та опанування програмних компетентностей, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках;
- ✓ «задовільно» – ставиться слухачу на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння, при цьому слухач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує завдання та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у складних випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно;
- ✓ «незадовільно» – виставляється у випадках, коли знання і вміння слухача не відповідають вимогам оцінки «задовільно».

За результатами іспиту з оволодіння практичними навичками та співбесіди за спеціальності ставить **узагальнена оцінка** за традиційною чотирирівневою шкалою оцінювання, яка затверджується атестаційною комісією та вноситься у відповідну відомість. На підставі узагальненої оцінки **атестаційна комісія приймає рішення** щодо присвоєння / підтвердження звання лікаря-спеціаліста або спеціаліста чи щодо відмови у присвоєнні / підтвердженні звання лікаря-спеціаліста або спеціаліста за спеціальністю освітнього заходу. Слухачі, яким рішенням атестаційної комісії присвоєне / підтверджене звання лікаря-спеціаліста чи спеціаліста, отримують **сертифікат** встановленого зразка. Слухачі, яким рішенням атестаційної комісії відмовлено у присвоєнні / підтвердженні звання лікаря-спеціаліста чи спеціаліста, а також у випадку невиконання умов договору про надання освітніх послуг, відраховується наказом по університету з видачею відповідної **довідки з зазначенням причини відрахування**. Рішення атестаційної комісії може бути оскаржене у встановленому чинним законодавством порядку.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичне забезпечення програми заходу розробляється профільною кафедрою медичного факультету та формує навчально-методичний комплекс, який включає:

- ✓ завірений у встановленому порядку примірник цієї програми;
- ✓ банк тестових завдань та/або клінічних завдань для поточного контролю знань та вмінь слухачів;
- ✓ перелік контрольних запитань для співбесіди зі спеціальності;
- ✓ перелік практичних навичок та / або клінічних завдань для іспиту з оволодіння практичними навичками;
- ✓ навчально-методичні посібники та іншу літературу (у разі наявності);
- ✓ база даних кейсів стимуляційних задач, результатів інструментальних та лабораторних досліджень.

ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для забезпечення належної якості навчального процесу місце проведення заходу БПР має бути обладнане:

- ✓ мультимедійним проектором та екраном;
- ✓ персональним комп'ютером викладача з доступом до мережі Інтернет;
- ✓ WiFi-роутером для забезпечення доступу до мережі Інтернет слухачам;
- ✓ загальним медичним обладнанням та інструментарієм;
- ✓ засоби відеодемонстрації хірургічних втручань, клінічних сценаріїв, алгоритмів невідкладної допомоги та навчальних матеріалів;
- ✓ симуляційні моделі для відпрацювання роз'єднання та з'єднання тканин;
- ✓ тренажери для накладання швів і формування хірургічних вузлів;
- ✓ моделі шкіри, підшкірної клітковини, фасцій, судин, кишки та інших тканин;
- ✓ тренажери для первинної та вторинної хірургічної обробки ран;
- ✓ тренажери для дренивання ран, абсцесів і порожнин;
- ✓ моделі для відпрацювання гемостазу;
- ✓ фантоми та муляжі для виконання ін'єкцій, пункцій, катетеризації, зондування та інших інвазивних маніпуляцій;
- ✓ набори базового хірургічного інструментарію;
- ✓ голкотримачі, пінцети, затискачі, ножиці, скальпелі, рано розширювачі, корнцанги, кровоспинні затискачі;
- ✓ шовний матеріал різних типів і розмірів;
- ✓ моделі для відпрацювання простих, безперервних, матрачних, внутрішньошкірних та інших видів швів;
- ✓ моделі для відпрацювання судинного, кишкового та фасціального шва;
- ✓ тренажери для базових лапароскопічних навичок;
- ✓ лапароскопічні бокси або симулятори;
- ✓ лапароскопічні інструменти для тренування координації рухів, захоплення, дисекції, прошивання, лігування та внутрішньокорпорального вузла;
- ✓ відеосистеми для демонстрації й аналізу техніки виконання маніпуляцій;
- ✓ манекени для базової та розширеної серцево-легеневої реанімації;
- ✓ тренажери для забезпечення прохідності дихальних шляхів;
- ✓ мішки Амбу, повітроводи, надгортанні пристрої, навчальні набори для інтубації;
- ✓ автоматичні зовнішні дефібрилятори або навчальні дефібрилятори;
- ✓ турнікети, гемостатичні бинти, тампонувальні матеріали, бандажі для контролю критичної кровотечі;
- ✓ засоби для іммобілізації та евакуації постраждалих;
- ✓ навчальні набори для відпрацювання алгоритмів MARCH, CABCODE/XABCDE, BLS, ALS, ATLS, PHTLS/ITLS, TCCC/TECC;
- ✓ засоби для медичного сортування при масовому надходженні постраждалих;

- ✓ симуляційні сценарії для роботи в команді під час невідкладних станів, травми, шоку, кровотечі, політравми та масових уражень;
- ✓ ультразвукові апарати або портативні ультразвукові системи;
- ✓ конвексні, лінійні та фазовані датчики;
- ✓ фантоми для ультразвукової навігації;
- ✓ моделі для відпрацювання пункцій і маніпуляцій під ультразвуковим контролем;
- ✓ навчальні матеріали з FAST/еFAST, ультразвукової оцінки черевної порожнини, плевральної порожнини, жовчного міхура, нирок, сечового міхура, аорти та м'яких тканин;
- ✓ тренувальними фантомами та спеціальним обладнанням в межах тематики заходу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА, ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Хірургія: підручник / О. Ю. Усенко, Г. В. Білоус, Г. Й. Путінцева. 5-те вид. Київ: Медицина, 2021.
2. Анатомія людини: підручник / С. М. Білаш, М. М. Коптев, О. М. Проніна, О. М. Беляєва та ін. Київ: Медицина, 2023.
3. Атлас анатомії людини з латинською термінологією / Ф. Г. Неттер. 7-ме вид. Київ: Медицина, 2023.
4. Медицина невідкладних станів. Екстрена медична допомога: підручник / І. С. Зозуля, А. О. Волосовець, О. Г. Шекера та ін. 5-те вид. Київ: Медицина, 2023.
5. Догоспітальна допомога при травмах / Р. Л. Елсон, К. Г. Ган, Д. Е. Кемпбелл. 9-те вид. Київ: Медицина, 2023.
6. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: у 3 томах / за ред. С. Г. Ралстона, Я. Д. Пенмана, М. В. Дж. Стрекена, Р. П. Гобсона. 23-тє вид. Київ: Медицина, 2021.
7. Вивчення радіології: основи візуалізації / В. Геррінг. 5-те вид. Київ: Медицина, 2024.
8. Фізична медицина і реабілітація за Бреддомом / Д. К. Чіфу. 6-те вид.: у 2 томах. Київ: Медицина, 2024.
9. Нейрохірургія: навчальний посібник / В. О. П'ятикоп, І. Б. П'ятикоп, Ю. Г. Сергієнко та ін. Київ: Медицина, 2021.
10. Атлас бойової хірургічної травми: досвід антитерористичної операції / операції об'єднаних сил / за заг. ред. В. В. Цимбалюка. Харків: Колегіум, 2021.
11. Принципи організації спеціалізованої травматологічної допомоги у разі вогнепальних поранень кінцівок у сучасній війні: методичні рекомендації / за ред. М. Л. Анкіна. Київ, 2022.
12. Основи фізичної терапії: навчальний посібник / І. М. Григус, О. Б. Нагорна. Одеса: Олді+, 2022.
13. Анатомічні поїзди: міофасціальні меридіани для мануальних терапевтів і фахівців із відновлення руху / Т. В. Маєрс. 4-те вид. Київ: Медицина, 2024.
14. Пальпація м'язів і кісток з тригерними точками, патернами відображеного болю та технікою розтягування / Дж. Е. Масколіно. 3-тє вид. Київ: Медицина, 2024.
15. Sabiston Textbook of Surgery: The Biological Basis of Modern Surgical Practice / ed. D. Scott Tyler. 22nd ed. Philadelphia: Elsevier, 2025.
16. Bailey & Love's Short Practice of Surgery / eds. P. R. O'Connell, A. W. McCaskie, R. C. G. Sayers. 28th ed. Boca Raton: CRC Press, 2023.
17. Current Surgical Therapy / eds. J. L. Cameron, A. M. Cameron. 15th ed. Philadelphia: Elsevier, 2025.
18. Core Topics in General and Emergency Surgery: A Companion to Specialist Surgical Practice. 7th ed. Edinburgh: Elsevier, 2024.
19. Hamilton Bailey's Emergency Surgery / eds. W. English, P. Pearce. 14th ed. Boca Raton: CRC Press, 2025.
20. Advanced Trauma Life Support: Student Course Manual. 11th ed. Chicago: American College of Surgeons, чинна редакція.
21. Prehospital Trauma Life Support. 10th ed. Burlington: Jones & Bartlett Learning, 2023.

22. Tactical Combat Casualty Care Guidelines. Committee on Tactical Combat Casualty Care, чинна редакція.
23. Orthopaedic Trauma and Emergency Fracture Management / T. O. White, S. P. Mackenzie. 4th ed. Edinburgh: Elsevier, 2023.
24. Bone and Joint Imaging / D. L. Resnick, J. A. Jacobson, C. B. Chung, M. J. Kransdorf, M. N. Pathria. 4th ed. Philadelphia: Elsevier, 2021.
25. Musculoskeletal Examination / V. Pandey, H. Shah. 2nd ed. New Delhi: Jaypee Brothers Medical Publishers, 2022.
26. Complications in Orthopaedics: Pediatrics / M. Schmitz, S. Thompson. Philadelphia: Elsevier, 2023.
27. WHO Mental Health Gap Action Programme (mhGAP) Guideline for Mental, Neurological and Substance Use Disorders. 3rd ed. Geneva: World Health Organization, 2023.
28. mhGAP Intervention Guide for Mental, Neurological and Substance Use Disorders in Non-Specialized Health Settings. Geneva: World Health Organization, чинна редакція.
29. Global Status Report on Road Safety. Geneva: World Health Organization, 2023.
30. WHO Global Patient Safety Action Plan 2021–2030. Geneva: World Health Organization, 2021.
31. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» — чинна редакція.
32. Закон України «Про вищу освіту» — чинна редакція.
33. Закон України «Про освіту» — чинна редакція.
34. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» — чинна редакція.
35. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» — чинна редакція.
36. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.07.2021 № 725 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я» — чинна редакція.
37. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.04.2025 № 650 «Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я».
38. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.07.2023 № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» — чинна редакція.
39. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.01.2024 № 112 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за спеціальностями професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та професіоналів з вищою немедичною освітою» — чинна редакція.
40. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» — чинна редакція.
41. Реєстр медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги. Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України — чинна редакція.
42. Стандарти медичної допомоги, клінічні протоколи та клінічні настанови Міністерства охорони здоров'я України за напрямками: хірургія, екстрена медична допомога, травма, опіки, сепсис, інфекційний контроль, антибіотикопрофілактика, онкологія, реабілітація — чинні редакції.
43. Локальні протоколи, клінічні маршрути та стандартні операційні процедури закладів охорони здоров'я, що є клінічними базами проведення циклу спеціалізації, — чинні редакції.
44. Офіційний вебсайт Міністерства охорони здоров'я України.
45. Реєстр медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги Державного експертного центру Міністерства охорони здоров'я України.
46. Платформа клінічних настанов Міністерства охорони здоров'я України.
47. Офіційний портал Верховної Ради України.
48. Урядовий портал.
49. Офіційний вебсайт Міністерства освіти і науки України.
50. Офіційний вебсайт Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

51. Офіційний вебсайт Центру післядипломної медичної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.
52. Репозитарій Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.
53. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
54. PubMed / National Library of Medicine.
55. Cochrane Library.
56. National Institute for Health and Care Excellence.
57. World Health Organization.
58. Centers for Disease Control and Prevention.
59. American College of Surgeons.
60. Advanced Trauma Life Support / American College of Surgeons.
61. National Association of Emergency Medical Technicians.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	3
АНОТАЦІЯ.....	10
ОПИС ПРОГРАМИ.....	11
НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН.....	16
ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	18
КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ, МЕТОДИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ	22
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	23
ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	24
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА, ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	25
ЗМІСТ	27